

EESTI PANGA 2009. AASTA MAJANDUSPROGNOOSIDE PÕHISÕNUMID

2009. aastal avaldas Eesti Pank aprillis kevadprognoosi ja novembris sügisprognoosi. Prognoos koosneb põhi- ja riskistsenaariumidest, kus käsitletakse majanduse arengut järgmisel kolmel aastal. Prognoosi koostamisel kasutatakse makroökonoomilise mudeli tulemusi ja eksperdi-hinnanguid. Riskistsenaariumid kajastavad peamisi riske, mis võivad majandust ohustada.

2009. aastal langes maailmamajandus mitme aastakümne sügavaimasse kriisi. Aasta algul halvas kriis maailmakaubanduse, kuigi vaid mõni kuu varem peeti kriisi avaldumise peamiseks kohaks finantsturge. Eesti peamised eksporditurud – Põhjamaad ja Balti riigid – said kevadprognoosis eeldatust ulatuslikumalt kannatada. Euroala majanduskasv oli enneolematult suurte majanduspoliitiliste meetmete toel aasta teises pooles napilt positiivne. Sügisprognoosi ajaks välisnõudlus stabiliseerus, kuid oli endiselt nõrkega pakkunud Eesti ekspordile veel olulist tuge. Praegu on ebaselge, kas maailmamajandusel on piisavalt jõudu, et jätkata pärast esmast pööret kasvuteel ka ilma valitsuste abita.

Eesti sisemajanduses ilmnisid 2009. aasta algul esimesed märgid võimaliku šoki suurusest. Kevadprognoosis alahindasime reaalmajanduse kohandumise ulatust, eriti tööpuuduse küsimusi. Süvenev ebakindlus tulevaste sissetulekute pärast sundis majapidamisi üle minema tugevale säästurežiimile, mistõttu tarbimine alanes peaaegu veerandi võrra. Ettevõtete investeeringute korrigeerimine oli veelgi järsem. Osaliselt põhjustas seda asjaolu, et Eesti majandus jõudis varasematel aastatel kasvu hoogustanud laenuboomist karmimate laenuitingimustega keskkonda. Pangad ja investorid on nüüd märksa ettevaatlikumaks muutunud. Prognoosi sõnumina oli see-

tõttu oluline euro kasutuselevõtu väljavaadete selginemine aasta teises pooles. Eurole üleminek turgutab majanduskasvu mitmel viisil: elavdab kohalikke investeeringuid, alandab laenumarginaale ja suurendab Eesti majanduse usaldusväärsust välisinvestorite silmis.

Tarbijahindade kasv aeglustus 2009. aastal prognoosidega kooskõlas ning Eesti täitis novembris Maastrichti inflatsioonikriteeriumi. Juulis toimus käibemaksu tõus, mille mõju jäi piiratuks ning see kandus vaid osaliselt tarbijahindadesse. Väliskonkurentsile avatud hüviste, eelkõige toiduainete ja püsikaupade hinnad reageerisid majanduslangusele kiiresti. Hinnad kohanduvad teenuste sektoris palgalanguse kaudu, mis on pikaajalisem protsess. Praeguste andmete põhjal on suletud sektori nominaalne kohandumine järgnevatel aastatel siiski väiksem, kui kriisi alguses eeldati. Hindade allapoole jäikus on eriti iseloomulik reguleeritud hindadele.

Lähiaastatel kujuneb majanduse jaoks oluliseks tööjõu- ja kaubaturu suutlikkus kiiresti kohanduda muutunud oludega. Paari aasta eest täisvõimsusel töötanud Eesti majandus on liikumas keskkonda, kus on palju kasutamata ressursse. Tootmismahu järsk kahanemine ja sellega kaasnenud kulude kärpimine on märkimisväärselt vähendanud nõudlust tööjõu järele. Samuti on kasutamata küllaltki suur osa tootmisvõimsusest, eelkõige ehitussektoris. See pärsib Eesti majanduse kasvuväljavaateid. Kaugemas tulevikku vaadates on Eesti majandusel euroala riikidega võrreldes endiselt konkurentsieeliseid, mis põhinevad eelkõige madalamal palga- ja hinnatasemel ja võimaldavad pärast majandussurutise lõppemist Eestil nendest väliskaubanduspartneritest jõudsamalt kasvada.